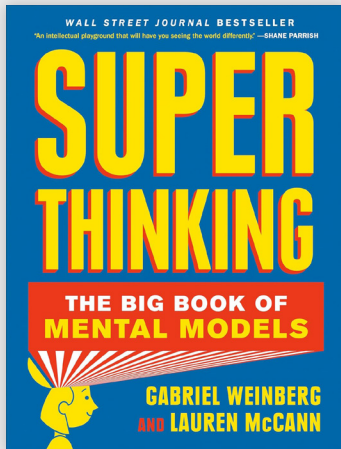

ชื่อหนังสือ : **Super Thinking: The Big Book of Mental Models**

ผู้เขียน : **Gabriel Weinberg and Lauren McCann**

ผู้เรียบเรียง : **พรรณพกา รุ่งเรือง ฮาวิธ**

ปีที่พิมพ์ : **ค.ศ. 2019**

สำนักพิมพ์ : **Portfolio (USA)**

ISBN: **978-052-55-3358-0**

สังคมไทยมีระบบความคิดที่ดูผิดเพี้ยน และอาจเป็นสาเหตุทำให้การตัดสินใจแก้ปัญหาในหลาย ๆ กรณีดูแปลก หรือเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาด ทำอย่างไรเราจึงจะคิดผิมน้อยลง (เชื่อเนื้อหาในบทแรกของหนังสือแนะนำฉบับนี้) เพื่อหลีกเลี่ยงหลุมพรางทางความคิด เราต้องคิดแบบไม่มีอคติ โดยตระหนักว่า การตีความตามสัญชาตญาณมักไม่ถูกต้อง หรือหมั่นหลีกเลี่ยงอคติในการยืนยัน (Confirmation Bias) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เรามักรวบรวมและตีความข้อมูลใหม่ เพื่อยืนยันทฤษฎีหรือความเชื่อเดิมของตนเอง

Super Thinking: The Big Book of Mental Models เป็นหนังสือที่ตั้งใจ “ยกระดับสมอง” ผู้อ่านด้วย คลังเครื่องมือทางความคิด (Mental Models) ที่ครอบคลุมทั้งด้านธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาเชิงระบบ จุดเด่นของหนังสือคือการอธิบายโมเดลที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย พร้อมยกตัวอย่างร่วมสมัยที่ผู้อ่าน สามารถติดตาม และนำไปใช้ในงานในชีวิตประจำวันได้ทันที

หนังสือเล่มนี้เสนอแนวคิดสำคัญว่า การคิดอย่าง “เหนือชั้น” ไม่ใช่พรสวรรค์ แต่เป็นทักษะที่เกิดจากการ มีชุดเครื่องมือ ความคิดคุณภาพสูง หากเราใช้ Mental Models ที่หลากหลายในการมองปัญหา เราจะสามารถทำการตัดสินใจได้ แม่นยำกว่า รวดเร็วกว่า และหลีกเลี่ยงอคติทางความคิดได้ดียิ่งขึ้น

ผู้เขียนรวบรวมโมเดลจำนวนมากกว่า 300 แบบ ทั้งจากศาสตร์คลาสสิกและทฤษฎีสมัยใหม่ ดังจะได้ยกตัวอย่าง บางโมเดลที่น่าสนใจดังนี้

- **First Principles Thinking** หรือการคิดแบบปฐมฐานคือ วิธีคิดที่แยกปัญหาออกเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สุด (First Principles) แล้วค่อย “ประกอบคำตอบใหม่” จากศูนย์ โดยไม่ยึดติดกับสมมติฐานเดิม ๆ หรือวิธีการ ที่คนส่วนใหญ่เคยทำกันมา ตัวอย่างเช่นนักศึกษายากได้เกรดดีขึ้น ถ้าเป็นการคิดทั่วไปคือ “ต้องอ่านหนังสือ มากขึ้น” แต่หากเป็นการคิด First Principles จะเริ่มต้นจากเป้าหมายคือ เข้าใจเนื้อหา ไม่ใช่อ่านเยอะ ความจริงพื้นฐานคือ การทบทวนแบบ Active Recall มีประสิทธิภาพมากกว่า และพิจารณาข้อจำกัดเวลาว่า

“ สำหรับการบริหารจัดการในภาวะที่มีผู้เล่นหลายคน (กลุ่ม) และ
คาดเดาปฏิกริยาได้ยากนี้ ผู้เขียนวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งผ่านทฤษฎีเกม
เลือกใช้โมเดลหาวิธีโน้มน้าวคนอื่นให้เข้าร่วมกับคุณ และให้คิดถึงสถานการณ์
ที่ถูกตอกรอบและสำรวจดูว่า มีวิธีตอกรอบสถานการณ์แบบอื่น
เพื่อสื่อนุมมองของเราออกไปให้ดีขึ้นหรือไม่ ”

วันหนึ่งมี 24 ชั่วโมงเท่ากัน ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่สร้างใหม่ คือ ควรใช้ Flashcards + สรุปสั้น + แบบฝึกหัดจริง
แทนการอ่านท่องจำเป็นชั่วโมง ๆ

- **Inversion** การคิดกลับด้านเพื่อหาจุดบกพร่อง เป็นเทคนิคการคิดย้อนกลับด้าน จากเป้าหมายหรือปัญหาเพื่อ
ค้นหาความเสี่ยง จุดบกพร่อง หรือสิ่งที่จะทำให้ล้มเหลว ไม่ใช่ถามว่า “จะทำให้สำเร็จอย่างไร?” แต่ให้ถามว่า
“อะไรจะทำให้ล้มเหลว?” แล้วป้องกันตั้งแต่ต้น เป็นหลักคิดที่ Charlie Munger (Berkshire Hathaway)
ใช้บ่อย ประโยคของคือ “Avoiding Stupidity is Easier than Seeking Brilliance.” การหลีกเลี่ยงความ
ผิดพลาดง่ายกว่าการค้นหาความชาญฉลาด ตัวอย่างเช่น Startup ต้องการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ คำถามทั่วไปคือ
จะทำให้ลูกค้าชอบผลิตภัณฑ์อย่างไร แต่คำถามแบบ Inversion ถามว่าอะไรคือ เหตุผลที่ทำให้ลูกค้า “ไม่ใช่/
เลิกใช้” แอปพลิเคชันของเรา ผลที่พบมักเป็น : UI ใช้งาน โหลดช้า ไม่มีฟีเจอร์ที่ตอบ Pain Point จริง
หรือความเป็นส่วนตัวไม่ชัดเจน ดังนั้นแทนที่จะสร้างฟีเจอร์เพิ่ม ผู้ก่อตั้งหันไปแก้ความเสี่ยง โดยปรับ UX รวมใหม่
ลดขั้นตอนการใช้งาน เพิ่มความโปร่งใสด้านความเป็นส่วนตัว ผลที่ได้คือ ผลิตภัณฑ์ดีขึ้นโดยไม่ต้อง “เดา” ว่า
ลูกค้าชอบอะไร

หนังสือไม่ได้เพียงแสดงรายการโมเดลที่หลากหลาย แต่จัดกลุ่มเป็นหมวดหมู่ตามสถานการณ์ เช่น การตัดสินใจ
การคาดการณ์ การบริหารความเสี่ยง การจัดการทีม และการสร้างนวัตกรรม เนื้อหาหนังสือแบ่งเป็น 9 บท ชื่อแต่ละบท
ไล่จากบทที่ 1 ไปถึงบทที่ 9 สร้างความสนใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านได้โดยไม่ยาก เริ่มจากบทนำ: การเดินทางสู่สุดยอด
การคิด บทที่ 1: คิดผิมน้อยลง บทที่ 2: อะไรที่ผิดพลาดได้ จะผิดพลาด บทที่ 3: ใช้เวลาอย่างฉลาด บทที่ 4:
เป็นหนึ่งในเดียวกับธรรมชาติ บทที่ 5: คำโกหก โกหกทั้งเพ และสถิติรองรับ บทที่ 6: การตัดสินใจ การตกลงใจ บทที่ 7:
รับมือกับความขัดแย้ง บทที่ 8: ปลดล็อกศักยภาพของคน และบทที่ 9 อวดอำนาจตลาดของคุณ ปิดท้ายด้วยบทสรุป
ที่ให้คำแนะนำสั้น ๆ สู่การเป็นสุดยอดนักคิดอย่างแท้จริง

บทที่ 7 เหมาะอย่างยิ่งกับสถานการณ์ปัจจุบันที่กำลังมีความขัดแย้งในหลากหลายภูมิภาคทั่วโลก การตัดสินใจผิดจะส่งผลต่อผู้คนจำนวนมากไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม สำหรับการบริหารจัดการในภาวะที่มีผู้เล่นหลายคน (กลุ่ม) และคาดเดาปฏิกริยาได้ยากนี้ ผู้เขียนวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งผ่านทฤษฎีเกม เลือกใช้โมเดลหาวิธีโน้มน้าวคนอื่นให้เข้าร่วมกับคุณ และให้คิดถึงสถานการณ์ที่ถูกตีกรอบและสำรวจดูว่า มีวิธีตีกรอบสถานการณ์แบบอื่น เพื่อสื่อมุมมองของเราออกไปให้ดีขึ้นหรือไม่ ถ้าสถานการณ์ขัดแย้งไม่เข้าทางเรา ให้พยายามเปลี่ยนเกมผ่านการใช้การทำสงครามกองโจรหรือวิธีซุกซมขำขัน บทนี้จึงมีความน่าสนใจเป็นพิเศษ

โดยรวมจุดเด่นของหนังสือคือ 1. การใช้ภาษากระชับ อ่านง่าย แม้หัวข้อจะเป็นเชิงทฤษฎี แต่ Weinberg และ McCann ใช้ภาษาที่เป็นมิตร และยกตัวอย่างจากชีวิตประจำวัน ทำให้ Mental Models เป็นเรื่องรูปธรรมที่คิดตามได้อย่างชัดเจน 2. มีความหลากหลายและครอบคลุม ผู้อ่านได้เรียนรู้ทั้งแนวคิดทางคณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา ฟิสิกส์ ปรัชญา และการจัดการ ซึ่งสามารถนำไปเชื่อมโยงข้ามสาขาได้อย่างยอดเยี่ยม

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้บริหาร นักวิเคราะห์ นักศึกษา และคนทำงานยุคใหม่ เป็นคู่มือพัฒนา “การคิดเชิงกลยุทธ์” ที่สามารถใช้งานได้จริง ตั้งแต่การวิเคราะห์ธุรกิจ การทำงานเป็นทีม การวางแผนโครงการ ไปจนถึงการปรับปรุงทักษะส่วนตัว อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ ความหลากหลายของโมเดลอาจทำให้บางบทอ่านเร็ว ๆ แล้วรู้สึกว่ “ผิวเผิน” ซึ่งเหมาะกับการเป็นหนังสือภาพรวมมากกว่าลงลึก ดังนั้นผู้อ่านบางคนอาจต้องการแสวงหาเนื้อหาเชิงลึก หรือคู่มือเสริมเพื่อนำไปฝึกจริง เช่น Case Study หรือ Workshop

Super Thinking ช่วยยกระดับ “คุณภาพการคิด” โดยการมองโลกผ่านเลนส์ของ Mental Models อย่างเป็นระบบเหมาะที่สุดสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ลดอคติ และเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน หนังสือเล่มนี้ไม่ได้เปลี่ยนวิธีคิดเพียงเล็กน้อย แต่เปลี่ยน “วิธีคิดเกี่ยวกับความคิด” (Thinking about Thinking) ทั้งระบบ คุ่มค่าสำหรับทุกคนที่อยากคิดให้เฉียบคมขึ้นและเป็นนักวิเคราะห์ที่ดีขึ้นในยุคของข้อมูลอันมหาศาลบนโลกอินเทอร์เน็ต การแยกแยะข่าวสาร การรู้จักวิธีการตรวจสอบข่าวสารผ่านตัวกรองระบบความคิดจึงเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นอย่างยิ่งของทุกคนในปัจจุบันสมัย

